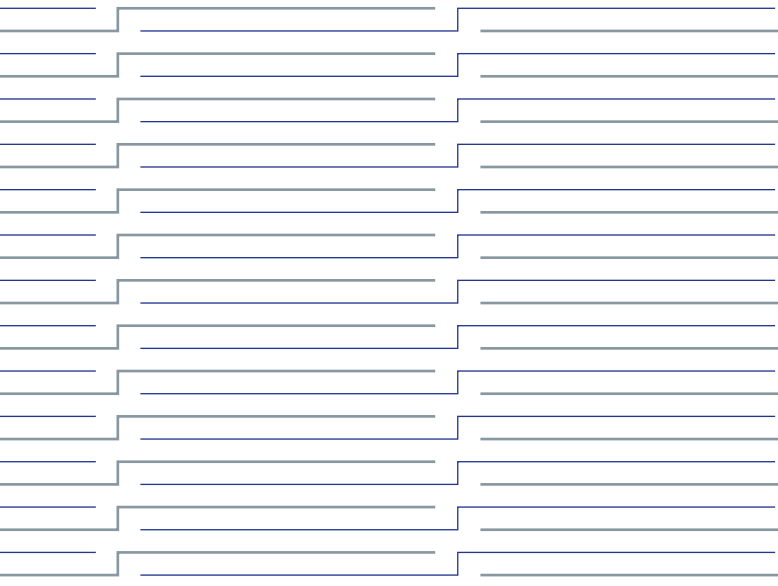




# Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL



## Inventarisatie asbestdaken in provincies

Rapportage van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat







# Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

## Inventarisatie asbestdaken in provincies

*Rapportage van de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat*

*3 oktober 2018*

## Samenvatting

Asbestsanering is één van de thema's waarop de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat haar kennispositie wil versterken. Deze kennisbehoefte hangt samen met de behandeling van het wetsvoorstel Verwijdering asbest en asbesthoudende producten (Kamerstuk 34675). Het onderwerp is daarom opgenomen in de [jaarplanning versterking kennispositie 2018](#) van de commissie. In aanvulling op een literatuurstudie en [recente informatievragen](#) aan de staatssecretaris heeft de commissie een eigen inventarisatie uitgevoerd bij de provincies, om een zo actueel en compleet mogelijk inzicht te verkrijgen in de asbestdakenproblematiek. Deze inventarisatie is uitgevoerd in september 2018. Alle provincies hebben informatie beschikbaar gesteld, niet alle provincies hebben echter de gehele vragenlijst beantwoord.

### *Kernpunten*

- Er kunnen op basis van deze inventarisatie geen uitspraken worden gedaan over de omvang van de asbestdakenproblematiek in heel Nederland.
  - Niet alle provincies hebben een actueel cijfermatig inzicht in de asbestdakenproblematiek. Zeven van de twaalf provincies hebben een schatting gemaakt van de totale oppervlakte nog te saneren asbestdaken.
  - De schattingen dateren soms van enkele jaren terug. De nauwkeurigheid loopt uiteen: door sommige provincies zijn uitgebreide inventarisaties opgesteld, bij andere provincies is sprake van ruwe schattingen.
- De totale oppervlakte te saneren asbestdaken omvat bij de zeven provincies die een totaalcijfer voor de gehele provincie hebben geschat circa 79 miljoen m<sup>2</sup>.
- Vergelijking van de ramingen in deze inventarisatie met eerdere ramingen laat een gemengd beeld zien in termen van over- of onderschatting. Voor drie provincies zijn de huidige ramingen hoger dan eerdere ramingen, voor twee provincies zijn deze lager.
- In de afgelopen vijf jaar is bij de tien provincies die deze vraag hebben ingevuld ruim 16 miljoen m<sup>2</sup> aan asbestdaken gesaneerd. Volgens het Landelijk Asbestvolgsysteem (LAVS) is er in geheel Nederland in de afgelopen drie jaar bijna 27 miljoen m<sup>2</sup> gesaneerd.
- Zes provincies schatten in dat minimaal 5% van de eigenaren onvoldoende financiële draagkracht heeft om sanering te bekostigen. Enkele provincies hiervan schatten dit aanzienlijk hoger in (bijvoorbeeld Utrecht: 10 tot 25% en Drenthe: 30% van de agrariërs).
- Vrijwel alle provincies zien knelpunten in de saneringscapaciteit. Zij noemen onder meer gebrek aan geschikt personeel, beperkte opleidingscapaciteit, het hijskranenverbod, onvoldoende proces- /technische innovaties en financiële draagkracht.
- Vrijwel alle provincies stimuleren asbestsaneringen actief en kennen hiervoor meestal financiële regelingen. Overijssel heeft een aantal regelingen in voorbereiding en ondersteunt bijvoorbeeld een collectieve aanpak.

## 1 Aanleiding

In het kader van het versterken van haar kennispositie heeft de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat van de Tweede kamer het onderwerp asbestsanering opgenomen op de [jaarplanning versterking kennispositie 2018](#) van de commissie. Aanleiding hiervoor is de behandeling van het wetsvoorstel Verwijdering asbest en asbesthoudende producten door de Kamer.<sup>1</sup>

In aanvulling op een literatuurstudie<sup>2</sup> en [recente informatievragen](#) aan de staatssecretaris heeft de commissie op 5 september 2018 besloten een eigen inventarisatie uit te voeren bij de provincies. Doel hiervan was een zo actueel en compleet mogelijk beeld te verkrijgen van de asbestdakenproblematiek in Nederland. Deze inventarisatie is uitgevoerd in september 2018. In deze rapportage wordt hiervan verslag gedaan.

De commissie heeft voor deze inventarisatie de volgende informatievragen vastgesteld:

- De meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte, met een indicatie van eventueel onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.
- Een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.
- Een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.
- Mogelijke knelpunten met betrekking tot de (ontwikkeling van de) saneringcapaciteit in de betreffende provincie.
- Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

Op 7 september zijn namens de commissie brieven met een vragenlijst verstuurd aan de verantwoordelijke gedeputeerden van de provincies met het verzoek deze uiterlijk 27 september ingevuld te retourneren. Alle provincies hebben op het verzoek van de commissie gereageerd en informatie beschikbaar gesteld, niet alle provincies hebben echter de gehele vragenlijst beantwoord. Het verzoek aan de provincies en de bijgevoegde vragenlijst zijn in bijlage 2 opgenomen.

### *Leeswijzer*

Deze rapportage volgt de vragen van de commissie. Per vraag wordt de beantwoording door de provincies in overzichtsfiguren en -tabellen gepresenteerd. Voorts wordt een korte analyse en interpretatie gegeven. Alle ingevulde vragenlijsten en overige aangeleverde informatie zijn opgenomen in bijlage 4.

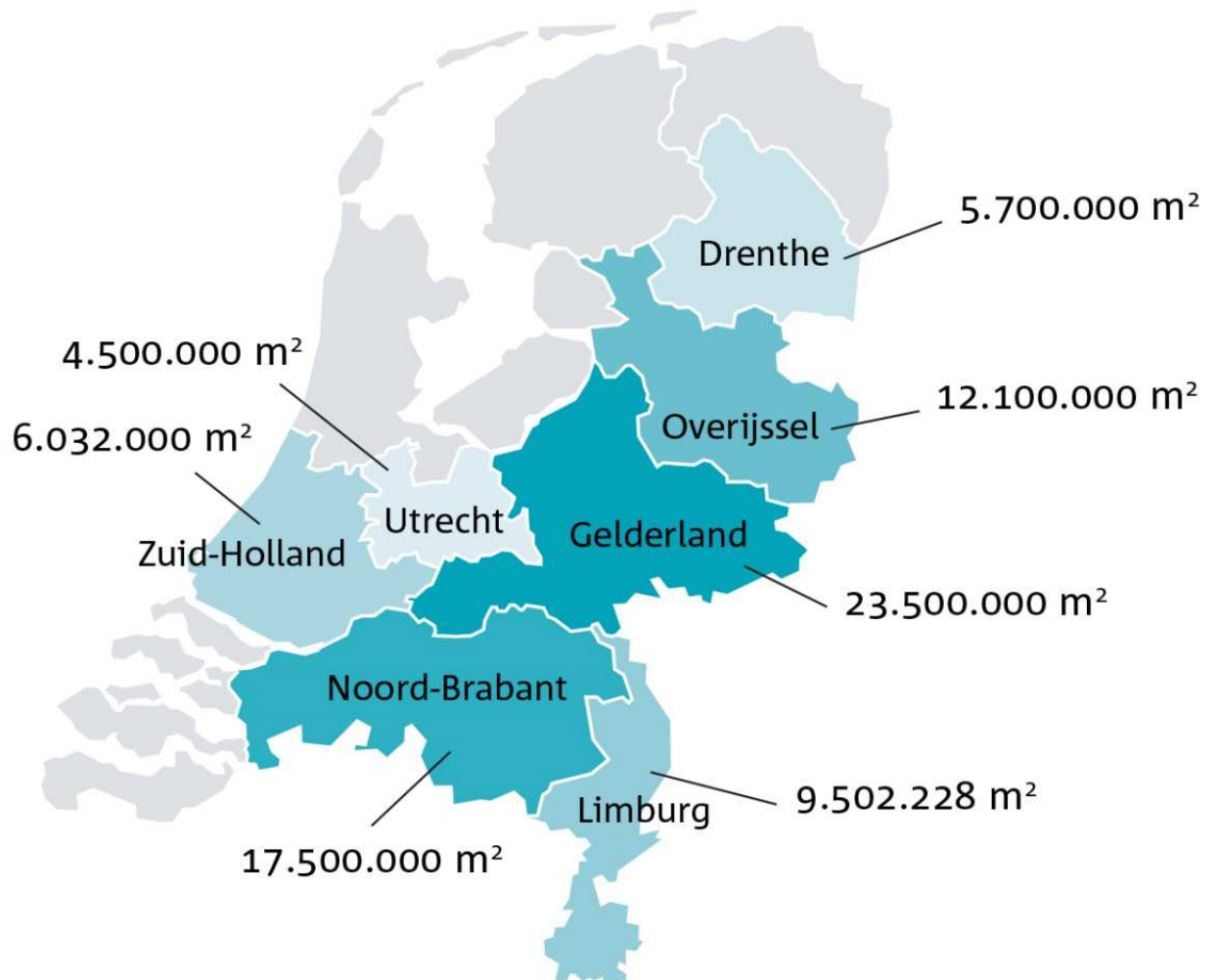
---

<sup>1</sup> Kamerstuk 34675.

<sup>2</sup> Dit betreft een intern document dat is opgesteld door de commissiestaf.

## 2 Oppervlakte nog te saneren asbestdaken

*Figuur 1* Overzicht totale oppervlakte nog te saneren asbestdaken



Tabel 1 Overzicht totale oppervlakte nog te saneren asbestdaken, met uitsplitsing naar sectoren

Provincie	Totale hoeveelheid m <sup>2</sup> nog te saneren	m <sup>2</sup> Landbouw / landelijk gebied	m <sup>2</sup> Bedrijven	m <sup>2</sup> Woningen / sted. gebied	m <sup>2</sup> overige	Peildatum	Bron
Groningen		4.000.000 - 5.000.000 (1)				Niet bekend	Externe inventarisatie: afstudeerscriptie
Friesland							Inventarisatie moet nog gebeuren (2019)
Drenthe	5.200.000 - 5.700.000 (2)	1.712.007	1.245.096	1.037.580	1.193.217	Mei 2016	Eigen inventarisatie + externe inventarisatie
Overijssel	12.100.000	10.000.000	600.000	1.500.000		December 2017 / januari 2018	Externe inventarisatie + correcties gemeenten
Gelderland	23.500.000	18.800.000	1.200.000	3.500.000		Oktober 2017	Externe inventarisatie
Utrecht	4.500.000	(3)	378.489	2.383.075	(4)	Oktober 2017	Externe inventarisatie
Flevoland							Gedeeltelijke inventarisatie gemeenten
Noord-Holland							Alleen inventarisatie voor regio omgevingsdienst IJmond (5)
Zuid-Holland	6.032.000	100.000	829.000	1.670.000	909.000	Juli-September 2018	Inventarisatie provincie en van vier van de vijf omgevingsdiensten
Zeeland							Geen informatie
Noord-Brabant	17.000.000 - 18.000.000					September 2018	Eigen beredeneerde ruwe inschatting
Limburg	9.502.228					Juni 2018	Externe inventarisatie

(1) Groningen stelt deze vraag niet op een betrouwbare manier te kunnen beantwoorden.

(2) Drenthe heeft via monitoring met behulp van vliegtuigen bijna 5.200.000 m<sup>2</sup> geïnventariseerd en raamt daarboven nog circa 500.000 m<sup>2</sup>.

(3) Niet apart bekend, sector landbouw zit in industrie.

(4) Een nauwkeurigere inventarisatie voor de categorie overige wordt eind 2018 verwacht.

(5) Voor Noord-Holland bleken alleen gegevens beschikbaar voor regio omgevingsdienst IJmond. In deze regio moet nog 696.486,6 m<sup>2</sup> worden gesaneerd (peildatum 2017).

Zeven provincies hebben een schatting gemaakt van de totale oppervlakte nog te saneren asbestdaken voor die provincies. De oppervlakte nog te saneren asbestdaken wordt door de provincies op basis van kwalitatief wisselende methoden geschat. Deze methoden lopen uiteen van hyperspectrale meting met behulp van een vliegtuig (Drenthe) tot ruwe, beredeneerde schattingen (provincie Noord-Brabant). De nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van deze inschattingen is dus wisselend. De provincie Zuid-Holland heeft een goed overzicht van de provinciale bedrijven die op grond van de milieuwetgeving onder haar bevoegd gezag vallen. Een aantal omgevingsdiensten beschikt op basis van dezelfde milieuwetgeving ook over een overzicht. Van de omvang van asbestverdachte daken op gebouwen die vallen onder gemeentelijk bevoegd gezag, is echter (nog) geen volledig beeld te geven. De provincie Groningen geeft wel een inschatting, maar alleen voor de agrarische sector en tekent erbij aan dat zij geen betrouwbaar antwoord kan geven. Ook Noord-Holland kan (nog) geen totale schatting of raming geven, de omgevingsdiensten zijn nog bezig met inventariseren.

De nauwkeurigheid van de schattingen wordt ook bepaald door het verschil tussen asbestverdacht daken en asbestdaken. Schattingen die bijvoorbeeld worden gemaakt door de inzet van vliegtuigen of luchtfoto's (provincie Zuid-Holland) leveren een beeld van het aantal asbestverdachte daken. Na controle door een asbestsaneringsbedrijf kan pas daadwerkelijk worden vastgesteld of er sprake is van een asbestdak en of deze gesaneerd moet worden. Door de meeste provincies is niet expliciet aangegeven of er sprake is van asbestverdacht dak of asbestdak, waardoor de omvang in positieve(re) of juist negatieve(re) zin kan uitvallen.

De totale te saneren oppervlakte asbestdaken is bij de zeven provincies, die een totaalcijfer voor de gehele provincie hebben geschat, circa 79 miljoen m<sup>2</sup>.

In 2012 raamde Ecorys<sup>3</sup> de oppervlakte te saneren asbestdaken op 130 miljoen m<sup>2</sup> voor heel Nederland. Deze raming werd niet uitgesplitst naar provincies. Bij deze raming werden echter ook asbestgevelplaten (nog) meegenomen die inmiddels niet meer onder het asbestverbod en deze inventarisatie vallen. Een goede vergelijking tussen de huidige inventarisatie voor de Kamer en de eerdere inventarisatie van Ecorys is dan ook niet mogelijk.

Bij de inventarisatie is ook gevraagd om zo mogelijk uit te splitsen naar landbouwsector, bedrijven en woningen. Vijf provincies geven hier in hun beantwoording een indicatie voor. Voor drie van deze vijf provincies heeft de landbouwsector (ook wel het landelijk gebied) de grootste oppervlakte aan nog te saneren asbestdaken.

---

<sup>3</sup> Ecorys 2012, MKBA asbesthoudende (golfplaten) daken en gevelpanelen



### 3 Onder- of overschatting ten opzichte van eerdere ramingen

Tabel 2 Indicatie onder- of overschatting nog te saneren asbestdaken; vergelijking van gegevens huidige inventarisatie met gegevens van staatssecretaris IenW uit juni 2018 (Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2017-2018, nr. 2306)

	<b>Totale hoeveelheid m<sup>2</sup> nog te saneren</b>	<b>m<sup>2</sup> te saneren uit eerdere inschatting</b>	<b>Peildatum van deze eerdere inschatting</b>	<b>Inventarisatie staatssecretaris van IenW, juni 2018</b>
Groningen				
Friesland				
Drenthe	5.200.000 - 5.700.000	6.500.000	2015	
Overijssel	12.100.000	10.000.000	2006	12.000.000
Gelderland	23.500.000	14.000.000	2016-2017	20.000.000
Utrecht	4.500.000	nvt	nvt	4.200.000
Flevoland				
Noord-Holland				
Zuid-Holland	6.032.000			
Zeeland				
Noord-Brabant	17.000.000 – 18.000.000	17.500.000	September 2018	
Limburg	9.502.228	12.000.000	2015	15.000.000

De huidige ramingen in deze inventarisatie laten in vergelijking met eerdere ramingen een gemengd beeld zien voor over- of onderschatting. Voor drie provincies zijn de huidige ramingen hoger dan eerdere ramingen, voor twee provincies zijn deze lager.

#### 4 Gesaneerd asbestdakoppervlak in de afgelopen vijf jaar

Tabel 3 Overzicht van de oppervlakte asbestdak dat afgelopen vijf jaar is gesaneerd

	<b>m<sup>2</sup> totaal afgelopen vijf jaar</b>	<b>m<sup>2</sup> in 2014</b>	<b>m<sup>2</sup> in 2015</b>	<b>m<sup>2</sup> in 2016</b>	<b>m<sup>2</sup> in 2017</b>	<b>m<sup>2</sup> in 2018</b>	<b>bron</b>
Groningen	182.506 (tot eind 2016)	30.068 (juli 13 – juni 14) 18.579 (juli 14 – dec 14)	70.180	47.840			Inventarisatie extern: Eindrapportage interprovinciale subsidieregeling Asbest er af, zonnepanelen er op, januari 2017
Friesland							Inventarisatie moet nog, zal geen informatie voor afgelopen vijf jaar geven.
Drenthe	1.454.000	150.000	200.000	387.000	437.000	280.000	2014 en 2015 zijn eigen schattingen, 2016-2018: komen van RWS [LAVS]
Overijssel	2.771.000	180.000	200.000	719.000	845.000	827.000	Betreft gegevens van RVO Nederland+ provinciale gegevens+ gegevens LAVS
Gelderland	4.400.000			1.500.000	1.700.000	1.200.000	Inventarisatie extern: RWS [LAVS]
Utrecht	1.052.000			414.000	381.000	257.000	Opgave LAVS 1,051 miljoen m <sup>2</sup> periode 2016 tot heden
Flevoland							Onbekend
Noord-Holland							Geen totaalbeeld voor provincie. In regio IJmond is 19.094,91 m <sup>2</sup> gesaneerd.
Zuid-Holland	1.920.000			689.000	722.000	500.000	Opgave RWS/LAVS
Zeeland	176.071						Rapportage subsidieregeling Asbest er af, zonnepanelen er op.
Noord-Brabant	2.500.000				2.500.000		Deze gegevens zijn voor Noord-Brabant niet bijgehouden. Voor 2017 indicatie
Limburg	1.989.000			678.000	882.000	429.000	Gegevens van RWS, foutmarge 10% exclusief particuliere saneringen waarvoor geen startmelding nodig was.

Deze vraag is door tien provincies beantwoord. Bij de antwoorden zien we dat de aangeleverde cijfers grotendeels ontleend zijn aan het monitorsysteem LAVS (Landelijk AsbestVolgSysteem). Noord-Brabant heeft het LAVS niet betrokken in de beantwoording, de inschatting (voor het jaar 2017) komt hiermee echter wel overeen. Groningen heeft cijfers verstrekt op basis van een subsidieregeling. De meeste andere

provincies (zes van de tien) nemen de LAVS-cijfers over - al dan niet aangevuld met eigen cijfers.

In de afgelopen vijf jaar is binnen deze negen provincies ruim 16 miljoen m<sup>2</sup> gesaneerd. Volgens het LAVS is er in heel Nederland in de afgelopen drie jaar (vanaf 1 januari 2016) bijna 27 miljoen m<sup>2</sup> asbestdak gesaneerd (zie bijlage 3).

Bij de inventarisatie van het LAVS wordt door de provincie Zuid-Holland de kanttekening geplaatst dat het de vraag is of dit systeem een volledig beeld geeft. Volgens de omgevingsdiensten in Zuid-Holland hoeven niet alle asbestsaneringen, zoals die van particulieren, bij het LAVS gemeld te worden.

## 5 Inschatting percentage eigenaren met onvoldoende financiële draagkracht

Tabel 4 Percentages eigenaren met onvoldoende financiële draagkracht voor sanering, met uitsplitsing naar sectoren

	<b>Totaal percentage van eigenaren</b>	<b>Percentage in landbouwsector</b>	<b>Percentage bedrijven-terreinen</b>	<b>Percentage woningen</b>	<b>Percentage overige percelen</b>	<b>Peildatum</b>	<b>Bron</b>
Groningen	Geen betrouwbare inschatting						
Friesland	Inventarisatie moet nog, maar zal geen antwoord op deze vragen geven.						
Drenthe	ruim 30%					n.v.t.	Alterra, landelijke cijfers voor landbouwsector verder geen cijfers beschikbaar
Overijssel	5%	10-15%	nihil	5-10%	nihil	september 2019	Eigen inschatting en inschatting externe experts
Gelderland	ruwe schatting 5%					Q1 2018	Inventarisatie intern en extern: provincie Gelderland, kwalitatieve inbreng door deskundigen en experts
Utrecht	10-25%	10-25%	10-25%	10-25%	10-25%		Eigen inschatting
Flevoland	Aandeel onbekend, maar zeker aanwezig						
Noord-Holland							
Zuid-Holland							
Zeeland							
Noord-Brabant	tussen 5 en 10%						Eigen inschatting n.a.v. rapport Gelderland
Limburg	onbekend, inschatting 5%						Inschatting dat percentage van provincies Gelderland en Overijssel vergelijkbaar is voor Limburg

Zes provincies die bij deze vraag een schatting geven van het percentage eigenaren met onvoldoende financiële draagkracht, geven aan dat minimaal 5% van de eigenaren onvoldoende financiële draagkracht heeft om sanering te bekostigen. Enkele provincies hiervan schatten dit aanzienlijk hoger in (bijvoorbeeld Utrecht: 10 tot 25% en Drenthe:

30% van de agrariërs). Dit geldt zeker bij de "eigenaar die onvoldoende toekomstperspectief heeft om leningen aan te gaan", zoals de provincie Utrecht in de beantwoording meegeeft.

## 6 Knelpunten in saneringscapaciteit

Tabel 5 Overzicht van mogelijke knelpunten in de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit

	Beschikbare capaciteit voldoende?	Zo nee, getroffen maatregelen?	Andere knelpunten ontwikkeling saneringscapaciteit?
Groningen	Daar hebben we geen zicht op, maar onze inschatting is dat deze onvoldoende is.	Er worden geen maatregelen getroffen.	Voldoende stortcapaciteit om het asbest in de eigen regio te kunnen storten, zolang er geen alternatief is.
Friesland	onbekend	onbekend	Onpraktische voorschriften bij de sloop.
Drenthe	Sommige saneerders menen van wel met de aanvulling dat eigenaren niet moeten wachten met de start van vervanging. Maar we horen ook signalen dat personeel moeilijk verkrijgbaar is vanwege de aantrekkende economie en dus aantrekkende activiteiten in de bouwsector.	Wij hebben samen met Overijssel, Gelderland, Utrecht een projectleider aangesteld van 1 oktober 2018 tot 1 oktober 2019 om de saneringscapaciteit (personeel) te vergroten.	Hijskranenverbod
Overijssel	In principe is er voldoende capaciteit beschikbaar. Alleen wordt de meeste capaciteit ingezet voor de 'saneringen binnen'. Voor de asbestdakensanering sec is er onvoldoende capaciteit.	Inzet van coalities, zoals Asbestschakel en Blij Asbest Vrij, waardoor er efficiënter gesaneerd kan worden. Daarnaast lobby voor het vereenvoudigen van de asbestsaneringsopleiding.	Ontwikkeling van hulpmiddelen die de saneringscapaciteit kunnen vergroten komen niet gemakkelijk door de certificering.
Gelderland	Naar verwachting zal de capaciteit de komende jaren onvoldoende zijn.	Meer opleidingsplaatsen realiseren met partners	Saneren asbestdaken zelfde risicoklasse als overige/binnen saneringen; onvoldoende technische innovaties; onvoldoende procesinnovaties.
Utrecht	Waarschijnlijk niet.	Versnelling, zodat capaciteit gespreid wordt benut. Onderzoek naar vergroten opleidingscapaciteit.	Verbod op verwijdering dakplaten vanuit bak.
Flevoland			
Noord-Holland	Geen overzicht op niveau totale	Op dit moment begint voorlichting	De prijs van saneren zal

	provincie	over asbestdakenverbod 2024. Hiermee probeert omgevingsdienst IJmond samen met gemeenten een versnelling te realiseren in het asbestsaneringsproces.	stijgen vanwege toenemende vraag. Illegale sanering en branden zullen mogelijk toenemen vanwege kosten van verwijdering.
Zuid-Holland	Geen zicht op saneringscapaciteit. Zou naar mening van de provincie op landelijk niveau in kaart moeten worden gebracht.		
Zeeland			
Noord-Brabant	We verwachten dat een niet al te grote toename nodig is.		
Limburg	In 2016 hebben wij vanuit de Limburgse asbestbranche het signaal ontvangen dat onvoldoende gecertificeerd personeel beschikbaar was om een versnelling te realiseren. Daarnaast werd aangegeven dat binnen de provincie Limburg geen opleidingsfaciliteit aanwezig was.	Samen met partners is het <a href="#">asbestcentrum Limburg</a> geopend in Horst aan de Maas, zodat er meer gecertificeerd personeel opgeleid wordt en de link is gelegd naar het reguliere MBO-onderwijs. De asbestbranche heeft daarnaast aangegeven dat het verbod haalbaar is, mits vraag en aanbod verspreid worden over de periode t/m 2024.	Er zijn zorgen met betrekking tot het hijskranenverbod, de Wet Natuurbescherming, de financierbaarheid, het gebrek aan experimenteerruimte en de complexiteit van Wet- en regelgeving.

Vrijwel alle provincies zien in enige mate knelpunten bij de saneringscapaciteit. Zij vragen zich af of er voldoende personeel beschikbaar is om alle daken in 2024 gesaneerd te hebben. Een aantal provincies geeft aan dat het van belang is zo snel mogelijk te starten met grootschalige sanering, omdat anders 2024 niet gehaald wordt.

Er zijn vier provincies zeer actief met het stimuleren van het saneren van asbestdaken. Drie provincies (Gelderland, Utrecht en Overijssel) werken samen en hebben een gezamenlijke projectleider aangesteld. Daarnaast is de provincie Drenthe actief. Opvallend en een mogelijk knelpunt is dat de overige provincies veel minder uitgebreid of zelfs helemaal niet in beeld hebben hoeveel asbestverdachte daken in de provincie aanwezig zijn.

Capaciteitstekort is te vinden in de hele sector, zowel bij het vinden van geschikt en gecertificeerd personeel (branche en opleidingen) als bij de overheden (handhaving, communicatieadviseurs).

Certificering van bedrijven en indeling van de sanering in dezelfde risicoklasse als binnensaneringen vormen een knelpunt. De provincie Overijssel merkt op dat er waarschijnlijk voldoende capaciteit is om alle binnensaneringen uit te voeren, maar dat er op dit moment onvoldoende capaciteit is om daarnaast ook alle asbestdaken te saneren voor 2024.

Andere knelpunten die worden genoemd zijn het hijskranenverbod en onvoldoende proces- en technologische innovaties.

De provincie Zuid-Holland geeft daarnaast nog aan dat zij signalen van de omgevingsdiensten krijgen dat onduidelijkheid over de ingangsdatum zorgt voor afwachtendheid bij asbestdakeigenaren om de sanering ter hand te nemen en bij asbestsaneringsbedrijven om in materieel en personeel te investeren. Volgens de omgevingsdiensten geldt dit ook voor sommige gemeenten. Ook andere provincies geven aan gericht te communiceren met de ingangsdatum van het verbod in 2024 om de start van de saneringen van de asbestdaken te stimuleren.

De provincie Noord-Holland (omgevingsdienst IJmond) onderstreept dat de prijs van het saneren met de jaren waarschijnlijk steeds hoger zal worden vanwege toenemende vraag. Zij geeft aan dat illegale sanering en branden mogelijk zullen toenemen vanwege de kosten van verwijdering.

## 7 Overzicht van (subsidie)regelingen

Tabel 6 Overzicht provinciale (subsidie)regelingen en hun totaalbudget

Titel regeling	Totaalbudget
Groningen	Er is geen provinciale subsidieregeling, de regeling 'asbest eraf, zon erop' liep tot eind 2016.
Friesland	Asbest eraf, Postcoderoos erop. 2017-2019 € 150.000
Drenthe	Uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken Drenthe Regeling begint nu op gang te komen. Er is (peildatum augustus 2018) ruim € 1 miljoen aan leningen verstrekt en ruim € 1,5 miljoen zit in aanvraagtraject.
Overijssel	Momenteel geen provinciale regeling
Gelderland	De provincie Gelderland heeft een Versnellingsplan Asbestdaken Gelderland, waarmee zij gemeenten, bedrijven en andere betrokken organisaties in Gelderland ondersteunt bij deze versnelling. € 4 miljoen
Utrecht (1)	Geen. In onze analyse zijn lage subsidies niet voldoende om eigenaren te bewegen om tot sanering over te gaan. Hogere (kostendekkende) subsidies zijn financieel niet haalbaar en gaan bovendien voorbij aan de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaren. nvt
Utrecht (2)	De provincie Utrecht heeft tot en met 2022 € 1,4 miljoen vrijgemaakt voor maatregelen die gericht zijn op het versnellen en stimuleren van asbestsanering of de ondersteuning daarvan. Deze middelen zijn onder meer beschikbaar voor het mogelijk maken van voorbeeldprojecten, de inzet van menskracht bij de omgevingsdiensten, communicatie, inventarisatie, doelgroepanalyses en knelpuntenonderzoek. Deze middelen ondersteunen de samenwerkingsafpraak uit 2017 tussen alle gemeenten, de twee omgevingsdiensten en de provincie Utrecht met als doel vóór 2024 alle asbestdaken te vervangen, waar mogelijk in combinatie met duurzame energie. € 1,4 miljoen
Utrecht (3)	We zijn met een aantal provincies in overleg met SVN en I&W om de opzet van een fonds te verkennen waarin naast provincie, gemeente, I&W ook de grote financiële instellingen meedoen. Het fonds moet leningen mogelijk maken (ook) aan minder draagkrachtige eigenaren of eigenaren met een onzeker toekomstperspectief (voor alle doelgroepen).
Flevoland	Op dit moment is er een subsidieregeling in ontwikkeling. Hierover heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Gemeente Lelystad: ondersteuning burgers door coach en verstrekken hypothecaire lening.

Rapportage inventarisatie asbestdaken in provincies, oktober 2018

Noord-Holland	Asbest eraf, zonnepanelen erop, uvr subsidie NH 2017	€ 238.000
Zuid-Holland	Subsidieregeling: Asbest eraf? Zon er op! (2017)	2018 en 2019 ongeveer € 500.000 en € 300.000
Zeeland	Op dit moment geen subsidieregeling of fonds gericht op asbestsanering	-
Noord-Brabant	Uitvoeringsprogramma Ondersteunende maatregelen transitie veehouderij	2018: € 12,5 miljoen
Limburg (1)	Verordening Stimuleringslening Duurzaam Thuis	€ 159,1 miljoen, verwacht wordt dat het budget dit jaar nog wordt opgehoogd met € 75 miljoen
Limburg (2)	Nadere subsidieregels duurzame maatschappelijke organisaties 2017-2018	€ 1.320.837,24
Limburg (3)	Nadere subsidieregels pilot 'Op gen Hoes'	€ 636.500
Limburg (4)	Limburgs Energie fonds (zakelijke sector)	€ 90 miljoen
Limburg (5)	Nadere subsidieregeling coöperatieve energieprojecten 2018-2019	€ 400.000

Veel provincies zijn actief bezig om de saneringen te stimuleren. Vrijwel alle provincies die gereageerd hebben, kennen wel één of meer regelingen. De provincie Overijssel heeft momenteel geen provinciale regeling, maar heeft er wel een aantal in voorbereiding en stuurt op coalitievorming. De doelgroepen en voorwaarden van de regelingen kennen een grote variatie. Van pilotprojecten of ondersteuning voor gemeenten, tot het verstrekken van leningen aan eigenaren (provincie Drenthe). De budgetten voor provinciale regelingen variëren van € 400.000 tot € 159,1 miljoen. Vrijwel alle regelingen kennen een gecombineerd doel. Met name de grotere regelingen hebben naast asbestsanering ook tot doel te verduurzamen/ te komen tot energie-efficiëntie in bebouwing.

Limburg valt op, omdat vier regelingen worden genoemd, waarvan twee relatief omvangrijke budgetten hebben (respectievelijk € 159 miljoen en € 90 miljoen). Dit betreft regelingen waarbij asbestsanering één van de doelen is.

De Rijkssubsidie verwijderen asbestdaken 2016-2019 is bekend bij de provincies. Er wordt gewezen op de uitputting van het totale budget. Het totaal beschikbare budget van € 75 miljoen kan eind 2018 zijn uitgeput. Volgens de provincie Groningen is het op dit moment niet bekend of er voor 2019 aanvullend budget beschikbaar is.



## Bijlagen

### BIJLAGE 1 BEANTWOORDING PER PROVINCIE

Provincie	
Groningen	Groningen heeft de vragenlijst ingevuld, maar geeft aan de vraag niet op een betrouwbare manier te kunnen inschatten. Het geleverde cijfermateriaal heeft uitsluitend betrekking op asbest in de agrarische sector. De opgave voor het stedelijk gebied is niet bekend bij de provincie.
Friesland	Heeft vragenlijst ingevuld.
Drenthe	Heeft vragenlijst ingevuld.
Overijssel	Heeft vragenlijst ingevuld.
Gelderland	Heeft vragenlijst ingevuld.
Utrecht	Heeft vragenlijst ingevuld.
Flevoland	Flevoland beschikt niet over een inventarisatie van de omvang van het probleem en heeft de vragenlijst niet ingevuld. Ook weet deze provincie niet hoeveel er de laatste vijf jaren is gesaneerd. Het voornemen bestaat om in het eerste kwartaal van 2019 een subsidieregeling te treffen voor het verwijderen van asbest in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen.
Noord-Holland	Noord-Holland heeft in 2012 voor het laatst een inventarisatie uitgevoerd. De informatie hieruit is aangeleverd, maar niet meegenomen als totaalcijfer voor de provincie. Informatie van de omgevingsdienst regio IJmond is deels meegenomen.
Zuid-Holland	Heeft vragenlijst ingevuld.
Noord-Brabant	Heeft vragenlijst ingevuld.
Zeeland	Zeeland heeft de vragenlijst niet ingevuld maar wel via mail voor onderdelen II en V informatie aangeleverd.
Limburg	Heeft vragenlijst ingevuld.

De aangeleverde antwoordformulieren zijn bijgevoegd in een aparte bijlage (bijlage 4).

BIJLAGE 2 Verzoekbrief en vragenlijst aan provincies



**Tweede Kamer**  
DER STATEN-GENERAAL

Commissie I&W

Provincie ....

Plaats en datum: Den Haag, 7 september 2018  
Betreft: Verzoek inzake inventarisatie asbestdaken  
Ons kenmerk: 2018Z14770/2018D42688

Geachte ...,

Momenteel is het wetsvoorstel Verwijdering asbest en asbesthoudende producten (Kamerstuk 34675) in de Tweede Kamer in behandeling. Op basis van dit wetsvoorstel kan de regering een algemene maatregel van bestuur vaststellen die het voorhanden hebben van een asbestdak met ingang van 1 januari 2024 verbiedt. In het kader van deze wetsbehandeling heeft de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat, ter versterking van haar kennispositie, behoefte aan een goed, actueel en zo compleet mogelijk inzicht in de stand van zaken rond de asbestdakenproblematiek in de provincies.

Daarom heeft zij besloten een inventarisatie onder provincies uit te voeren. Deze inventarisatie is gericht op het oppervlak en de aantallen nog te saneren asbestdaken, knelpunten in de saneringscapaciteit en de provinciale subsidieregelingen en fondsen voor asbestsanering. In het kader van deze inventarisatie is op ambtelijk niveau overleg gepleegd met het IPO.

Namens de commissie voor Infrastructuur en Waterstaat verzoek ik u uw medewerking te verlenen aan deze inventarisatie door de bijgevoegde vragenlijst ingevuld te retourneren.

Gelet op de behandeling van het wetsvoorstel door de Tweede Kamer en de door haar gevoelde noodzaak over het asbestdakenverbod helderheid te verschaffen aan betrokken partijen, is sprake van urgentie. Daarom ontvangt de commissie uw gegevens graag zo snel als redelijkerwijs mogelijk is, bij voorkeur vóór 28 september 2018.

Op basis van de ingevulde vragenlijsten zal een verslag worden opgesteld dat zal worden benut bij de verdere wetsbehandeling. Dit verslag zal openbaar beschikbaar worden gesteld via de website van de Tweede Kamer.

De ingevulde vragenlijsten kunnen worden geretourneerd aan de staf van de commissie t.a.v. de heer P. van Goch (06-11086959, [p.vgoch@tweedekamer.nl](mailto:p.vgoch@tweedekamer.nl)). Voor eventuele vragen kan ook met hem contact worden opgenomen.

Ik dank u namens de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat bij voorbaat voor uw medewerking.

Hoogachtend,

H.A. (Agnes) Mulder, commissievoorzitter

M.Y. (Miguel) Israel, commissiegriffier

Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Postbus 20018  
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211  
E. [cie.iw@tweedekamer.nl](mailto:cie.iw@tweedekamer.nl)

## Vragenlijst Asbestdaken in provincies

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe 'stevig' de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema's en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.</i>	m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: m <sup>2</sup> 2015: m <sup>2</sup> 2016: m <sup>2</sup> 2017: m <sup>2</sup> 2018: m <sup>2</sup>
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/>

	Inventarisatie extern <input type="checkbox"/>
	Eigen schatting <input type="checkbox"/>
	Anders ,nl: <input type="checkbox"/>
	(Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	%
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders ,nl: <input type="checkbox"/> (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.



Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	

### V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden. Ook ander soortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit s.v.p. opnemen.*

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren ...tot en met ....
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/Auitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	

BIJLAGE 3 LANDELIJK ASBESTVOLGSYSTEEM [LAVS]

Bron: Rijkswaterstaat

**VERWIJDERDE ASBESTDAKEN  
2016**

**Jaar 2016**

**eenheden \*10E6 M2**

provincie	1 ste kwartaal	2 de kwartaal	3 de kwartaal	4 de kwartaal	TOTAAL in 2016
Drenthe	0,020	0,113	0,156	0,098	<b>0,387</b>
Flevoland	0,008	0,069	0,062	0,037	<b>0,176</b>
Gelderland	0,142	0,488	0,454	0,418	<b>1,502</b>
Groningen	0,022	0,103	0,098	0,063	<b>0,287</b>
Limburg	0,034	0,238	0,185	0,220	<b>0,678</b>
Noord Brabant	1,139	0,665	0,844	0,871	<b>3,518</b>
Noord Holland	0,087	0,191	0,139	0,162	<b>0,580</b>
Overijssel	0,027	0,269	0,234	0,189	<b>0,719</b>
Utrecht	0,067	0,109	0,116	0,122	<b>0,414</b>
Zeeland	0,089	0,110	0,114	0,076	<b>0,389</b>
Zuid Holland	0,108	0,172	0,253	0,165	<b>0,698</b>
Friesland	0,020	0,178	0,173	0,116	<b>0,487</b>
<b>Eindtotaal</b>	<b>1,762</b>	<b>2,705</b>	<b>2,829</b>	<b>2,538</b>	<b>9,834</b>

**VERWIJDERDE ASBESTDAKEN 2017**

**jaar 2017**

**eenheden \*10E6 M2**

provincie	1 ste kwartaal	2 de kwartaal	3 de kwartaal	4 de kwartaal	TOTAAL in 2017
Drenthe	0,055	0,146	0,108	0,127	<b>0,437</b>
Flevoland	0,040	0,071	0,057	0,064	<b>0,232</b>
Gelderland	0,377	0,386	0,538	0,429	<b>1,731</b>
Groningen	0,108	0,133	0,101	0,243	<b>0,585</b>
Limburg	0,201	0,259	0,238	0,185	<b>0,882</b>
Noord Brabant	0,700	0,681	0,669	0,464	<b>2,514</b>
Noord Holland	0,143	0,160	0,431	0,556	<b>1,290</b>
Overijssel	0,172	0,216	0,252	0,206	<b>0,845</b>
Utrecht	0,082	0,092	0,066	0,141	<b>0,381</b>
Zeeland	0,055	0,105	0,074	0,083	<b>0,317</b>
Zuid Holland	0,206	0,190	0,183	0,144	<b>0,722</b>
Friesland	0,078	0,320	0,165	0,177	<b>0,741</b>
<b>Eindtotaal</b>	<b>2,216</b>	<b>2,758</b>	<b>2,882</b>	<b>2,820</b>	<b>10,676</b>

**VERWIJDERDE ASBESTDAKEN 2018**

eenheden \*10E6

M2

**jaar 2018**

provincie	1 ste kwartaal	2 de kwartaal	3 de kwartaal	4 de kwartaal	TOTAAL in 2018
Drenthe	0,080	0,173			<b>0,253</b>
Flevoland	0,066	0,079			<b>0,145</b>
Gelderland	0,459	0,708			<b>1,167</b>
Groningen	0,090	0,168			<b>0,258</b>
Limburg	0,172	0,257			<b>0,429</b>
Noord Brabant	0,706	0,898			<b>1,604</b>
Noord Holland	0,115	0,242			<b>0,357</b>
Overijssel	0,340	0,487			<b>0,827</b>
Utrecht	0,108	0,149			<b>0,257</b>
Zeeland	0,044	0,067			<b>0,111</b>
Zuid Holland	0,243	0,258			<b>0,500</b>
Friesland	0,089	0,257			<b>0,347</b>
<b>Eindtotaal</b>	<b>2,513</b>	<b>3,741</b>			<b>6,255</b>

**TOTAAL VERWIJDERD VANAF 1 JAN 2016 TOT HEDEN**

provincie	
Drenthe	1,076
Flevoland	0,553
Gelderland	4,399
Groningen	1,129
Limburg	1,989
Noord Brabant	7,636
Noord Holland	2,227
Overijssel	2,391
Utrecht	1,051
Zeeland	0,817
Zuid Holland	1,921
Friesland	1,574
<b>Eindtotaal</b>	<b>26,765</b>

## **BIJLAGE 4 Ontvangen vragenlijsten provincies**

Groningen

Friesland

Drenthe

Overijssel

Gelderland

Flevoland

Utrecht

Noord-Holland

Zuid-Holland

Zeeland

Noord-Brabant

Limburg



## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Groningen

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Deze vraag kunnen wij niet op een betrouwbare manier inschatten. Wij vragen ons af of het niet efficiënter is deze vraag bij de RVO en gemeenten uit te zetten omdat deze beter uitgerust zijn om deze vraag te beantwoorden.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>[Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.</i>	<i>(De provincie Groningen vulde hier de gegevens in die hieronder vermeld staan. Uit navraag bleek dat het uitsluitend om cijfers uit de agrarische sector ging. Daarom is de kolom verplaatst. De provincie Groningen heeft geen zicht op het totale oppervlak asbesthoudende daken)</i>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	Volgens een schatting ligt er nog tussen de 4 en 5 mln. m <sup>2</sup> asbest op daken in de provincie Groningen (Bron: afstudeeronderzoek Asbest bij Agrariërs, Hendrik Koonstra).  En op basis van een enquête van LTO is in 2013 een schatting gemaakt van de omvang van asbestdaken in de agrarische sector van Groningen. Dit was ongeveer 3,5 milj.m <sup>2</sup> . 7% van de agrarische bedrijven was reeds asbestvrij. Aantal agrarische bedrijven met asbest: 2.150, gem. dak opp: 1.626m <sup>2</sup> . Hierin is dus niet meegenomen de oude agrarische gebouwen die nu bijvoorbeeld door burgers worden bewoond.
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	- m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	- m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	- m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2013
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/>

	Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/> Zie boven: enquête LTO uit 2013 (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	- m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	

## II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd. Deze vraag is beantwoord aan de hand van de Eindrapportage Interprovinciale subsidieregeling Asbest er af, zonnepanelen er op (Kerngroep Asbest en zon, januari 2017). Deze regeling liep van 1 juli 2013 tot eind 2016. Het aantal m<sup>2</sup> gesaneerd asbestdak in Groningen is eind 2016 182.506 m<sup>2</sup>. Onderstaande tabel laat het verloop van dit getal in de loop der jaren zien:

Periode	juli '13 - juni '14	juli '14 - dec '14	jan '15 - dec '15	jan '16 - apr '16	Totaal eind '16
Aantal m <sup>2</sup> verwijderd asbest	30.068	18.579	70.180	47.840	182.506

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: zie tabel boven m <sup>2</sup> 2015: m <sup>2</sup> 2016: m <sup>2</sup> 2017: m <sup>2</sup> 2018: m <sup>2</sup>
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/> Zie boven onder II  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

## III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Deze vraag kunnen wij niet op een betrouwbare manier inschatten.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	- %
a. eigenaren in landbouwsector	- %
b. eigenaren op bedrijventerreinen	- %
c. eigenaren van woningen	- %
d. eigenaren van overige percelen	- %
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Niet in te schatten.
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/>

	Inventarisatie extern <input type="checkbox"/>
	Eigen schatting <input type="checkbox"/>
	Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/>
	(Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

#### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	Daar hebben we geen zicht op maar onze inschatting is dat deze onvoldoende is.
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Er worden geen maatregelen getroffen
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	Voldoende stortcapaciteit om het asbest in de eigen regio te kunnen storten zolang er geen alternatief is..

#### V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

Vanaf 4 januari 2016 is de nieuwe Rijksregeling verwijderen asbestdaken van kracht. De subsidieregeling van het Rijk heeft als doel de verwijdering van asbestdaken in de jaren 2016–2019 aan te jagen, zodat de doelstelling om alle asbestdaken in 2024 verwijderd te hebben kan worden gehaald. Voor de totale subsidieperiode is een bedrag van 75 miljoen euro beschikbaar. Dit wordt in delen beschikbaar gesteld, waardoor per jaar een subsidieplafond geldt. Het is op dit moment niet bekend of er aanvullend budget beschikbaar wordt gesteld door het Rijk aan de provincies voor Provinciale subsidieregelingen.

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Er is geen provinciale subsidieregeling meer (De regeling "Asbest er af, zon er op", liep tot eind 2016).
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	-
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigten moeten voldoen? Wat is de systematiek?	-
17. Wat is de looptijd van de regeling?	De genoemde regeling liep van 1 juli 2013 tot eind 2016.
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	-
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	-

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Fryslân

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.)</i>	onbekend m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	onbekend m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	onbekend m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	onbekend m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	onbekend m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie in Fryslân moet nog plaatsingen. Naar verwachting begin 2019 afgerond.
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Inventarisatie moet nog gebeuren. (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	n.v.t. m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	n.v.t.

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	onbekend m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: m2 2015: m2 2016: m2 2017: m2 2018: m2

7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Inventarisatie moet nog gebeuren, maar zal geen informatie opleveren over voorgaande jaren. (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
--------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Hierover hebben wij geen gegevens.

Voor de sector Landbouw zou het Landbouw Economisch Instituut (onderdeel van de WUR) uitspraak kunnen doen.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	onbekend%
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie moet nog plaatsvinden, maar zal geen antwoord geven op deze vragen.
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> n.v.t. (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	Onbekend.
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Onbekend.
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	Onpraktische voorschriften bij de sloop.

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Asbest eraf, Postcoderoos erop.
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	Asbestdakeigenaren + lokale energiecoöperaties
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Wanneer een asbestdakeigenaar zijn dak beschikbaar stelt voor een lokale energiecoöperatie voor een Postcoderoos-installatie, ontvangt hij €4,50/m <sup>2</sup> te saneren asbestdak.
17. Wat is de looptijd van de regeling?	2017-2019
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	150.000
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Budget is inmiddels uitgeput

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Drenthe

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.)</i>	5.200.000-5.700.000 m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	(33%) 1.712.007 m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	(24%) 1.245.096 m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	(23%) 1.037.580 m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	(20%) 1.193.217 m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Mei 2016
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input checked="" type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Wij hebben in mei 2016 via hyperspectrale meting met een vliegtuig informatie van het grondgebied laten inwinnen. (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	De oorspronkelijk schatting zonder inventarisatie was tussen 6 en 7 miljoen m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2015

N.B. Er is veel oppervlakte bij agrariërs aanwezig, maar in absolute aantal eigenaren is het beperkt. Er zijn veel meer particulieren met woningen en schuren (schuurtjes) die ook de komende jaren aan de slag moeten en waarvoor in de versnellingsaanpak ook aandacht moet zijn.

Ad b: wij beschouwen daar alle MKB-bedrijven met een asbestdak; daarvoor hoeven ze niet specifiek op bedrijventerreinen te liggen.

Ad c: hier hebben wij ook schuurtjes meegenomen bij woningen.

Op basis van de huidige situatie (20.9.2018) volgt uit ons monitoringsinstrument dat er sprake is van 5.187.900 m<sup>2</sup>. Daarbij willen we opmerken dat het instrument met dashboard nog aan verdere actualiteit zal winnen de komende tijd. Bijvoorbeeld daken die in schaduw liggen, bedekt zijn met bomen of met een laag mos bedekt

zijn, zijn niet als asbesthoudend uit ons onderzoek naar voren gekomen. De inschatting is dat dit er nog ongeveer 250.000 m<sup>2</sup> ligt. Verder zijn er in onze inventarisatie ook verdachte daken die nader moeten worden bekeken. Hier zitten naar schatting ook nog daken tussen voor een totaal van ongeveer 250.000 m<sup>2</sup>.

Het aantal objecten asbesthoudend bedraagt nu bijna 17.000. Uit de nog niet gecategoriseerde verdachte daken verwachten wij op een totaal objecten uit te komen van ongeveer 23.000.

In onze monitoring maken wij geen onderscheid in verschillende categorieën, omdat de opgave voor alle eigenaren met asbestdaken hetzelfde is, namelijk voor 2024 het dak vervangen.

## II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	onbekend m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: 150.000 m <sup>2</sup> * 2015: 200.000 m <sup>2</sup> * 2016: 387.000 m <sup>2</sup> ** 2017: 437.000 m <sup>2</sup> ** 2018: 280.000 m <sup>2</sup> **
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input checked="" type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Bron 2016, 2017, 2018: RWS (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

N.B. De jaren 2014 en 2015 zijn schattingen. Na de inventarisatie van mei 2016 worden de cijfers bijgehouden en ingevoerd in het monitoringssysteem. Dit is feitelijk de nulsituatie voor ons monitoringssysteem. We kunnen nu op ieder moment zien – provinciebreed, maar ook per individuele gemeente – wat de voortgang is. Een plaatje van de hele provinciale opgave is bijgevoegd.

### Herberekening

Rood en blauw is samen 566,35 hectare (5,7 miljoen m<sup>2</sup>). Daarvan is 47,56 hectare gesaneerd<sup>1</sup>. Dit komt neer op 8,4% van het totaal. Uit saneringcijfers van RWS (verkregen 20.9.2018) blijkt dat er vanaf januari 2016 tot en met 2<sup>e</sup> kwartaal 2018 ongeveer 1.076.000 m<sup>2</sup> is gesaneerd (met een foutmarge van 10%). Dit komt nog niet overeen met de saneringcijfers uit ons monitoringssysteem. Als kwartaal 1 en 2 uit 2016 niet worden meegerekend, dan komen we nog op een totaal<sup>2</sup> van 943.000 m<sup>2</sup>.

Als we nu het totaal van 94,3 hectare gesaneerd afzetten tegen het totaal rood + blauw (566,35 hectare) dan is er al in totaal 16,7% gesaneerd. De waarheid zit dus tussen 8,4% en 16,7%.

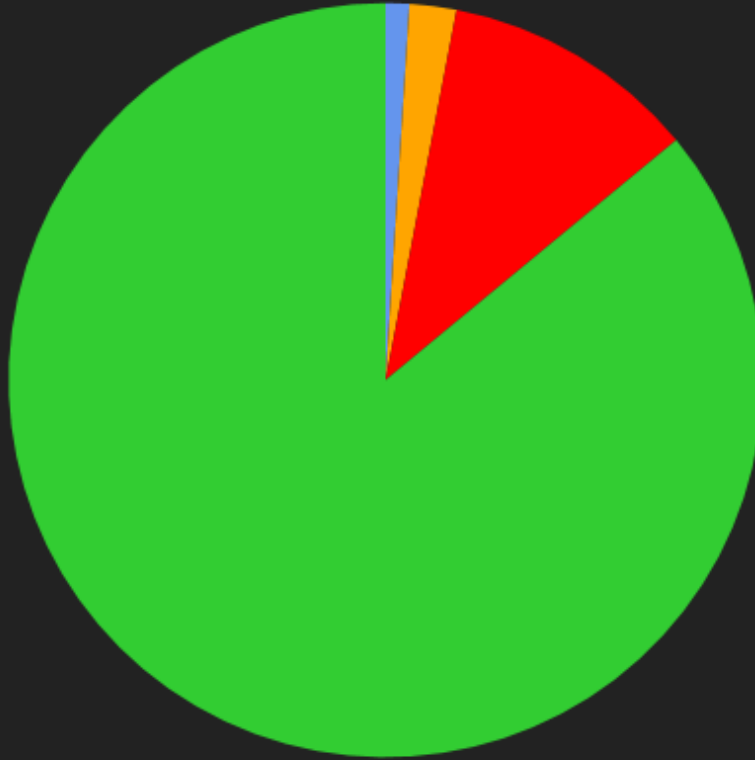
Situatie 20 september 2018

<sup>1</sup> De nulsituatie van onze kaart is mei 2016. Dus alle saneringen die daarvoor zijn uitgevoerd komen niet terug in het monitoringsinstrument om de eenvoudige reden dat gesaneerde daken op moment van het vliegend inwinnen van de gegevens als asbestvrij naar voren komen.

<sup>2</sup> Dit kan betekenen dat bijna de helft nog niet als gesaneerd in het systeem staat. Over de mogelijke oorzaak wordt vraag bij Uitvoeringsdienst Drenthe neergelegd.



### Actuele situatie (in hectare)



Blauw = 475.600 m<sup>2</sup>; aantal objecten gesaneerd: 876  
Oranje<sup>3</sup> = 947.900 m<sup>2</sup>; aantal objecten nog verdacht: 11.049  
Rood = 5.187.900 m<sup>2</sup>; aantal objecten asbest: 16.659  
Groen = 40.574.200 m<sup>2</sup>; aantal objecten: 333.006

### Herberekening

Rood en blauw is samen 566,35 hectare (5,7 miljoen m<sup>2</sup>). Daarvan is 47,56 hectare gesaneerd<sup>4</sup>. Dit komt neer op 8,4% van het totaal. Uit saneringscijfers van RWS (verkregen 20.9.2018) blijkt dat er vanaf januari 2016 tot en met 2<sup>e</sup> kwartaal 2018 ongeveer 1.076.000 m<sup>2</sup> is gesaneerd (met een foutmarge van 10%). Dit komt nog niet overeen met de saneringscijfers uit ons monitoringssysteem. Als kwartaal 1 en 2 uit 2016 niet worden meegerekend, dan komen we nog op een totaal<sup>5</sup> van 943.000 m<sup>2</sup>.

Als we nu het totaal van 94,3 hectare gesaneerd afzetten tegen het totaal rood + blauw (566,35 hectare) dan is er al in totaal 16,7% gesaneerd. De waarheid zit dus tussen 8,4% en 16,7%.

<sup>3</sup> De oranje categorie betreft nu alleen nog de kleinere schuurtjes. Een deel daarvan zal de komende tijd door veldbezoek nog worden toegerekend naar rood of groen. Naar schatting komt daaruit nog ongeveer 200.000-250.000 m<sup>2</sup> asbesthoudende daken bij.

<sup>4</sup> De nulsituatie van onze kaart is mei 2016. Dus alle saneringen die daarvoor zijn uitgevoerd komen niet terug in het monitoringsinstrument om de eenvoudige reden dat gesaneerde daken op moment van het vliegend inwinnen van de gegevens als asbestvrij naar voren komen.

<sup>5</sup> Dit kan betekenen dat bijna de helft nog niet als gesaneerd in het systeem staat. Over de mogelijke oorzaak wordt vraag bij Uitvoeringsdienst Drenthe neergelegd.

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	Onbekend %
a. eigenaren in landbouwsector	Uit landelijke cijfers blijkt dit ruim 30% te zijn
b. eigenaren op bedrijventerreinen	Onbekend %
c. eigenaren van woningen	Onbekend %
d. eigenaren van overige percelen	Onbekend %
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	n.v.t.
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Alterra wat betreft landbouwsector; verder geen cijfers beschikbaar (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	<b>Sommige saneerders zeggen van wel met de aanvulling dat eigenaren niet moeten wachten met de start van vervanging. Maar we horen ook signalen dat personeel moeilijk verkrijgbaar is vanwege de aantrekkende economie en dus aantrekkende activiteiten in de bouwsector</b>
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	<b>Wij hebben samen met Overijssel, Gelderland, Utrecht een projectleider aangesteld van 1 oktober 2018 tot 1 oktober 2019 om de saneringscapaciteit (personeel) te vergroten</b>
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	- <b>hijskranenverbod</b>

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Uitvoeringsregeling verwijdering asbestdaken Drenthe
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	<b>Eigenaren of verenigingen van eigenaren met gebouwen met een asbestdak in de provincie Drenthe</b>
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigen moeten voldoen? Wat is de systematiek?	<ul style="list-style-type: none"> <li>- <b>Eerst aanvragen dan pas saneren</b></li> <li>- <b>Offerte van gecertificeerd bedrijf</b></li> <li>- <b>Inventarisatierapport</b></li> <li>- <b>Lening tot € 20.000 (consumptief 15 jaar)</b></li> <li>- <b>Lening tot € 60.000 (hypothecair 30 jaar)</b></li> </ul> <p><b>Lening moet gebruikt worden voor vervanging van asbestdak, maar niet altijd hoeft er een nieuw dak terug te worden geplaatst. Ook bij sloop kan gebruik gemaakt worden van lening</b></p> <p><b>Link: <a href="https://www.snn.nl/alle-subsidies/asbestregeling-drenthe">https://www.snn.nl/alle-subsidies/asbestregeling-drenthe</a></b></p>
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren 1 november 2017 tot en met 31 december 2019
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	<b>27,5 miljoen euro</b>
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Regeling begint nu op gang te komen. Er is (peildatum augustus 2018) ruim 1.000.000 euro aan leningen verstrekt en ruim 1,5 miljoen euro zit in aanvraagtraject.

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Overijssel

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.)</i>	12,1 miljoen m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw? Landelijk gebied	10,0 miljoen m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	0,6 miljoen m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen? Binnenstedelijk	1,5 miljoen m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	miljoen m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	December 2017/januari 2018
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/> Externe inventarisatie + correcties gemeenten (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	+ 2 miljoen m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2006 (schatting toen 10 miljoen m <sup>2</sup> )

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	2.771.000 miljoen m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: 180.000 m <sup>2</sup> 2015: 200.000 m <sup>2</sup> 2016: 719.000 m <sup>2</sup> 2017: 845.000 m <sup>2</sup> 2018: 827.000 m <sup>2</sup>

7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/> Gegevens RvO Nederland + provinciale gegevens + gegevens LAVS (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
--------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	5 %
a. eigenaren in landbouwsector	10-15 %
b. eigenaren op bedrijventerreinen	nihil %
c. eigenaren van woningen	5-10 %
d. eigenaren van overige percelen	nihil%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2018
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input checked="" type="checkbox"/> Anders, nl: <input checked="" type="checkbox"/> Inschatting externe experts (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	In principe is er voldoende capaciteit beschikbaar. Alleen meeste capaciteit wordt ingezet voor de 'binnen saneringen'. Voor sec de asbestdaken sanering is er onvoldoende capaciteit.
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Inzet van coalities zoals Asbestschakel en Blij Asbest Vrij waardoor er efficiënter gesaneerd kan worden. Daarnaast lobby voor het vereenvoudigen van de asbestsaneringsopleiding.
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	Ontwikkeling van hulpmiddelen die de saneringscapaciteit kunnen vergroten komen niet gemakkelijk door de certificering..

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Momenteel geen provinciale regeling
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	--
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	--
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren ...tot en met ....
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	--
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	--

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Gelderland

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.)</i>	Circa 23,5 mln m <sup>2</sup> (op dit moment 85% betrouwbaarheid)
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	18,8 mln m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	1,2 mln m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	3,5 mln m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	BAG- en BGT data met peildatum oktober 2017 → inventarisatie opgeleverd feb 2018.
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen) → inventarisatie NEO
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	Eerdere schatting 14 mln m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2016-2017

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: m <sup>2</sup> 2015: m <sup>2</sup> 2016: 1,5 mln m <sup>2</sup> 2017: 1,7 mln m <sup>2</sup>

	2018: 1,2 mln m2
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen) → cijfers RWS

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	Ruwe schatting 5 %
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
e. - agrariërs met een onzekere financiële situatie en toekomst; - particulieren in het buitengebied (waaronder vml. agrariërs); - woningeigenaren met leidaken; - maatschappelijk vastgoed non-profit.	Deze vier kwetsbare groepen vertegenwoordigen de schatting van 5 %.
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Q1 2018
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting? Provincie Gelderland. Kwalitatieve analyse door inbreng van deskundigen en experts	Inventarisatie eigen organisatie <input checked="" type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	De verwachting is dat de capaciteit in de komende jaren onvoldoende zal zijn.
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Meer opleidingsplaatsen realiseren met partners
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	<ul style="list-style-type: none"> <li>- saneren asbestdaken zelfde risicoklasse als overige/binnen saneringen;</li> <li>- onvoldoende technische innovaties;</li> <li>- onvoldoende procesinnovaties;</li> </ul>



## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren ...tot en met ....
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	

De Provincie Gelderland heeft een [Versnellingsplan Asbestdaken Gelderland](#), waarmee zij gemeenten, bedrijven en andere betrokken organisaties in Gelderland ondersteunt bij deze versnelling. Budget 4 mln.

## **Vragenlijst Asbestdaken in provincie Flevoland**

Hoewel het vraagstuk mijn aandacht heeft, beschikken wij niet over een inventarisatie van de omvang van het probleem. Ook weten wij niet hoeveel er de laatste 5 jaren is gesaneerd. Ik heb het voornemen om in het eerste kwartaal een subsidieregeling te treffen voor het verwijderen van asbest in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen.

De ambtelijke uitwerking hiervan vindt op dit moment plaats.

### **Stimuleringsbeleid:**

In voorbereiding

### **Recente inventarisatie restant opgave (hoger/lager dan eerdere schattingen):**

Gedeeltelijk door gemeenten Almere en Lelystad

### **Afgelopen 5 jaar gesaneerd:**

Onbekend

### **Eigenaren onvoldoende draagkracht:**

Aandeel onbekend, maar zeker aanwezig

### **Stimuleringsmaatregelen vergroting saneringscapaciteit:**

Gemeente Lelystad: ondersteuning burgers door coach en verstrekken hypothecaire geldlening.

### **Subsidies en fondsen:**

Op dit moment is er een subsidie regeling in ontwikkeling. Hierover heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Utrecht

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.</i>	<b>In de provincie Utrecht is ca 4.500.000 m<sup>2</sup> asbestverdachte dakbedekking aanwezig. Dit is exclusief de gemeenten Soest, Baarn, Veenendaal, Bunschoten, Leerdam en Zederik (voor deze voormalige gemeenten (nu Vijfheerenlanden) is wel inventarisatie uitgevoerd, data wordt binnenkort toegevoegd aan set provincie Utrecht), Aantal gebouwen: 26.000 Aantal gebouwen &lt; 35m<sup>2</sup>: 12.000</b>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	Niet apart bekend. Landbouw zit in industrie. Samen 378489 m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	Zie boven m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	2.383.075 m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	<a href="#">Beter inzicht verwacht eind 2018 (na verrijking van dataset door Dataland)</a> m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	<b>3<sup>e</sup> kwartaal 2017</b>
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  <b>READAAR in opdracht van 21 gemeenten en de provincie Utrecht.</b>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	nvt m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	nvt

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	Opgave LAVS 1,051 miljoen m <sup>2</sup> periode 2016 tot heden m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: m <sup>2</sup> 2015: m <sup>2</sup> 2016: 414.000 m <sup>2</sup> 2017: 381.000 m <sup>2</sup> 2018: 257.000 m <sup>2</sup>
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl:  Startmeldingen LAVS dus alleen professionele saneringen . Totaal saneringen particulieren < 35m <sup>2</sup> onbekend (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	10-25%
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: X  <b>We gaan ervan uit dat er bij alle groepen eigenaren een minderheid niet in staat is zelf de sanering te bekostigen of onvoldoende toekomstperspectief heeft om daarvoor een lening aan te kunnen gaan.</b>

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	Waarschijnlijk niet
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Versnelling zodat capaciteit gespreid wordt benut; onderzoek naar vergroten opleidingscapaciteit
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	Verbod op verwijdering dakplaten vanuit bak.

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Geen
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	nvt
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	nvt
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren ...tot en met ....nvt
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	nvt
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	nvt

- **In onze analyse zijn lage subsidies niet voldoende om eigenaren te bewegen om tot sanering over te gaan;**
- **Hogere (kostendekkende) subsidies zijn financieel niet haalbaar en gaan bovendien voorbij aan de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaren;**
- **De provincie Utrecht heeft tot en met 2022 €1,4 miljoen vrijgemaakt voor maatregelen die gericht zijn op het versnellen en stimuleren van de asbestsanering, of de ondersteuning daarvan. Deze middelen zijn onder meer beschikbaar voor het mogelijk maken van voorbeeldprojecten, de inzet van menskracht bij de omgevingsdiensten, communicatie, inventarisatie, doelgroep-analyses en knelpuntenonderzoek. Deze middelen ondersteunen de samenwerkingsafpraak die in 2017 gemaakt is tussen alle gemeenten, de 2 omgevingsdiensten en de Provincie Utrecht met als doel vóór 2024 alle asbestdaken te vervangen, waar mogelijk in combinatie met duurzame energie.**



- **We zijn met een aantal provincies in overleg met SVN en I&W om de opzet van een fonds te verkennen, waarin naast provincie, gemeente, I&W ook de grote**

**financiële instellingen meedoen. Het fonds moet leningen mogelijk maken (ook) aan minder draagkrachtige eigenaren of eigenaren met een onzeker toekomstperspectief (voor alle doelgroepen).**

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Noord-Holland

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe 'stevig' de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema's en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>[Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.</i>	696.486,6 m <sup>2</sup>  Dit is totaal aantal m2 van alle asbestverdachte daken uit de regio van Omgevingsdienst IJmond. (Gemeente Beemster, Beverwijk, Bloemendaal, Edam-Volendam, Haarlem, Heemskerk, Heemstede, Landsmeer, Oostzaan, Uitgeest, Velsen, Waterland, Wormerland en Zandvoort).
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	- m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	- m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	- m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	- m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2017
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie Omgevingsdienst IJmond. De inventarisatie is uitgevoerd met het programma GIS-viewer, Open-wave en waarnemingen.
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	Niet van toepassing
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Niet van toepassing

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	19.094,91 m <sup>2</sup>

a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	Per jaar aangeven was niet mogelijk. In totaliteit is de afgelopen jaren 19094,91 m <sup>2</sup> gesaneerd in de werkregio van Omgevingsdienst IJmond.
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie Omgevingsdienst IJmond. Join i.c.m. Open-wave, registreert alle meldingen van saneringen.

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	Niet van toepassing
a. eigenaren in landbouwsector	Niet van toepassing
b. eigenaren op bedrijventerreinen	Niet van toepassing
c. eigenaren van woningen	Niet van toepassing
d. eigenaren van overige percelen	Niet van toepassing
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Niet van toepassing
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Niet van toepassing

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	Geen overzicht van. Niet van toepassing
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Op dit moment begint de voorlichting over het asbestdakenverbod 2024. Hiermee probeert Omgevingsdienst IJmond samen met de gemeenten een versnelling te realiseren in het asbestsaneringsproces.
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	De prijs van het saneren zal met de jaren steeds hoger worden, vanwege toenemende vraag.  Illegale sanering en branden zullen mogelijk toenemen vanwege de kosten van verwijdering.

### V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.



*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Asbest eraf, zonnepanelen erop, uvr subsidie NH 2017
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	Eigenaren, erfpachters of pachters van een agrarisch of voormalig agrarisch bouwblock in de provincie Noord-Holland
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Indien een asbestdak wordt verwijderd of afgevoerd en daaropvolgend aanschaffen en plaatsen van zonnepanelen op een asbestvrij dak. Er moet minstens 5.000 euro subsidie worden gevraagd. De start van de verwijdering moet na 1 januari 2017 zijn gestart. Het agrarisch bouwblock moet na 1993 een agrarische bestemming hebben gehad.
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren 2017 tot en met 25 oktober 2018
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	238.000
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Het subsidieplafond is al bereikt.



provincie **HOLLAND**  
**ZUID**

Vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat  
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,  
t.a.v. de heer P. van Goch  
Postbus 20018  
2500 EA Den Haag

Onderwerp  
Vragenlijst Inventarisatie Asbestdaken

## Gedeputeerde Staten

Contact  
M.T.J. Grupstra  
T 070 - 441 68 70  
mtj.grupstra@pzh.nl

Postadres Provinciehuis  
Postbus 90602  
2509 LP Den Haag  
T 070 - 441 66 11  
www.zuid-holland.nl

Datum  
Zie verzenddatum links onder  
Ons kenmerk  
DOS-2018-0007020  
PZH-2018-664914450

Uw kenmerk  
2018Z14770/2018D42688  
Bijlagen  
1

Geachte heer Van Goch,

U heeft de provincie Zuid-Holland verzocht - in een brief gericht aan gedeputeerde Janssen - een vragenlijst over asbestdaken in te vullen en deze vóór 28 september a.s. te retourneren. Aan de hand van de ingevulde gegevens zou de vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat een zo actueel en compleet mogelijk inzicht verschaft kunnen worden over de stand van zaken rond de asbestdakenproblematiek in de provincies. Op verzoek van de heer Janssen beantwoord ik uw verzoek.

Allereerst willen wij uw commissie onze erkentelijkheid betuigen voor de aandacht die zij schenkt aan de asbestproblematiek in aanloop naar de behandeling van het wetsvoorstel om asbestdaken te verbieden met ingang van 2024.

De grootschalige aanwezigheid van (steeds verder) verwerende asbestdaken in stedelijk en landelijk gebied vormt een ernstig en omvangrijk maatschappelijk en economisch probleem en een bedreiging voor de volksgezondheid. Voortvarende aanpak van dit probleem is daarom wenselijk.

Spoedige besluitvorming over het verbod én de ingangsdatum geeft aan alle betrokken partijen duidelijkheid en zal naar verwachting zorgen voor het voortvarend oppakken van de saneringsopgave. Wij krijgen signalen van de omgevingsdiensten in Zuid-Holland, dat de onduidelijkheid over de ingangsdatum zorgt voor afwachtendheid om de sanering ter hand te nemen door asbestdakeigenaren en bij asbestsaneringsbedrijven om in materieel en personeel te investeren. Volgens de omgevingsdiensten geldt dit ook voor sommige gemeenten. Ondanks de onduidelijkheid over de ingangsdatum gebeurt er bij de provincie en de omgevingsdiensten in Zuid-Holland al veel in de aanloop naar het verbod.

Bezoekadres  
Zuid-Hollandplein 1  
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen  
90, 385 en 386 stoppen  
dichtbij het  
provinciehuis. Vanaf  
station Den Haag CS is  
het tien minuten lopen.  
De parkeerruimte voor  
auto's is beperkt.



Zo heeft de provincie de vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland in 2017/2018 onderzoek laten doen naar de aanwezigheid van asbestverdachte<sup>1</sup> daken bij de ongeveer 350 provinciale bedrijven, dat wil zeggen bij bedrijven die op grond van de milieuwetgeving onder het bevoegd gezag van de provincie vallen. Alle provinciale bedrijven waarbij één of meer asbestverdachte daken werden geconstateerd, hebben vervolgens een brief ontvangen, waarin zij op het voorziene verbod, subsidiemogelijkheden en de voordelen van een spoedige start en samenwerking worden gewezen. Daarnaast worden zij verzocht om onderzoek te (laten) doen, een saneringsplan op te stellen en deze gegevens met de omgevingsdiensten te delen. Zij zullen hieraan herinnerd worden, zo nodig meermalen, en - naarmate de ingangsdatum van het verbod nadert - met toenemende druk. Duidelijkheid over het verbod en de ingangsdatum in de nabije toekomst, zal een krachtig hulpmiddel zijn om bedrijven te bewegen (eerder) hun asbestdaken te saneren.

In de genoemde brief hebben wij ook aangekondigd bij (ernstig) verweerde asbestdaken niet het verbod af te wachten, maar (op grond van de bestaande wet- en regelgeving) handhavend te kunnen en zullen optreden.

Naast de inventarisatie van de provinciale bedrijven en bovenvermelde vervolgcacties, ontplooiën de omgevingsdiensten, al dan niet mede in opdracht van gemeenten, tal van activiteiten in het kader van het voorziene asbestverbod. Zij zijn bezig personeelscapaciteit, deskundigheid, dienstverlening, registratiesystemen etc. op asbestgebied verder vorm te geven en uit te breiden. In toenemende mate verrichten zij voor de aangesloten gemeenten inventarisaties uit. Dit naast het behandelen van sloopmeldingen, asbestsaneringsplannen en het uitvoeren van toezicht bij saneringen. Nog niet alle gemeenten in Zuid-Holland hebben (al) hun asbestgerelateerde taken aan de omgevingsdiensten overgedragen, dan wel de gegevens waar zij eventueel over beschikken met de omgevingsdiensten gedeeld. Hierdoor en doordat lopende inventarisaties nog niet afgerond zijn, kunnen wij - gezien ook de korte reactietermijn - van de omvang van asbestverdachte daken op gebouwen die vallen onder gemeentelijk bevoegd gezag (nog) geen volledig beeld geven.

Met betrekking tot de vragen willen wij het volgende opmerken:

- (I) Zoals eerder vermeld in deze brief, kunnen wij een vrij nauwkeurig beeld geven van de m2 asbestverdachte daken bij de ongeveer 350 bedrijven die vallen onder het bevoegd gezag van de provincie. Omdat deze gegevens volledig zijn en die voor de overige daken niet, hebben wij deze apart opgenomen (vragenlijst Ia en vragenlijst Ib). Bij Ib is een onderverdeling gemaakt naar omgevingsdienst.
- (II) De gegevens die wij hier hebben ingevuld, zijn gebaseerd op de gegevens van Rijkswaterstaat, gegenereerd uit het landelijk asbestvolgsysteem (LASV). Volgens de omgevingsdiensten hoeven niet alle asbestsaneringen, zoals van particulieren, bij

---

<sup>1</sup> Wij hanteren de term 'asbestverdacht', omdat alleen via bemonstering met 100% zekerheid kan worden vastgesteld of het om asbest gaat. In de meeste gevallen is (nog) geen sprake geweest van bemonstering, maar van visuele inspectie en analyse van luchtfoto's door gespecialiseerde bedrijven. Voor asbestcementdaken (golfplaten, dakleien) is deze methode zeer betrouwbaar; de asbesthoudendheid van bitumen is lastiger te beoordelen; daarvoor wordt een zekerheidspercentage van 90% realistisch geacht.

het LASV gemeld te worden en is het dus de vraag of dit systeem een volledig beeld geeft.

- (III) Deze vraag hebben wij niet beantwoord, omdat het voor ons niet mogelijk is van elke (individuele) eigenaar te bepalen wat diens financiële draagkracht is. Om individuele eigenaren tegemoet te komen in de kosten, heeft de provincie een subsidieregeling ingesteld, waar eigenaren met een dak van enige omvang gebruik van kunnen maken voor asbestdaksanering in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen.
- (IV) Deze vraag hebben wij niet beantwoord. De saneringsbedrijven zijn veelal landelijk werkzaam. De asbestsaneringscapaciteit zou naar onze mening ook op landelijk niveau in kaart gebracht moeten worden. Mogelijk beschikken de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en/of de Inspectie Sociale Zaken (I-SZW) over gegevens en/of kunnen zij bij het in kaart brengen een rol vervullen.
- (V) Zuid-Holland heeft een subsidieregeling waarmee individuele eigenaren met een dak van enige omvang financieel tegemoet kunnen worden gekomen, dit in combinatie met het plaatsen van zonnepanelen (zie ook onder III).

Voor de nodige duidelijkheid voor alle betrokken partijen en het voortvarend oppakken van de saneringsopgave, hopen wij dat onze informatie en die van de andere provincies bijdraagt aan spoedige besluitvorming over het verbod én de ingangsdatum om de sanering van asbestdaken de benodigde impuls te geven.

Hoogachtend,  
namens Gedeputeerde Staten

ir. Y.S. Hamstra  
Hoofd Milieu

*Deze brief is digitaal vastgesteld, hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.*

Bijlage: ingevulde vragenlijst

## VRAGENLIJST BEANTWOORDING PROVINCIE ZUID-HOLLAND

NB: vraag I uitgesplitst en vraag III en IV weggelaten, voor toelichting: zie brief

### Ia Te saneren oppervlak asbestdaken (asbestverdachte daken) bij bedrijven onder bevoegd gezag van provincie Zuid-Holland

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> (vermoedelijk) asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd?	216.000 m <sup>2</sup> ( totaal 153 daken)
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	n.v.t. m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	216.000 m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	n.v.t. m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	n.v.t. m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	juli 2018
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie x (omgevingsdiensten in opdracht van provincie) Inventarisatie extern x Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/> Het meerendeel van de inventarisaties is geschied door analyse van luchtfoto's door gespecialiseerde bedrijven i.c.m. administratieve gegevens, een klein deel aan de hand van visuele inspectie ter plaatse.
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	Niet bekend m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	n.v.t.

### Ib Te saneren oppervlak asbestdaken overige gebouwen in de provincie Zuid-Holland

Vraag	Antwoord			
	Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	Omgevingsdienst Midden-Holland	Omgevingsdienst Haaglanden	Omgevingsdienst West-Holland
1. Hoeveel m <sup>2</sup> (vermoedelijk) asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd?	2.692.000 m <sup>2</sup>	800.000 m <sup>2</sup>	Nog niet beschikbaar /nog in onderzoek m <sup>2</sup>	1.300.000 m <sup>2</sup>
				DCMR Milieu-dienst Rijnmond  (gegevens voor Goeree-Overflakkee, Brielle en

						Westvoorne; overige gemeenten nog in onderzoek )
a.	Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	Niet bekend m <sup>2</sup>	100.000 m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet nog uitgesplitst m <sup>2</sup>
b.	Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	613.000 m <sup>2</sup>	100.000 m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet nog uitgesplitst m <sup>2</sup>
c.	Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	1.270.000 m <sup>2</sup>	400.000 m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet nog uitgesplitst m <sup>2</sup>
d.	Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	709.000 m <sup>2</sup>	200.000 m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet bekend m <sup>2</sup>	Niet nog uitgesplitst m <sup>2</sup>
2.	Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Juli 2018	Nog niet afgerond	Nog niet afgerond	September 2018	September 2018
3.	Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie Inventarisatie extern Eigen schatting Anders, nl:	x x <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/>			
4.	Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	Geen eerdere inschatting, daarom ook geen verschil aan te geven. m <sup>2</sup>				
5.	Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	n.v.t.				

## II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014) provincie Zuid-Holland

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	1.920.00 m <sup>2</sup> Op basis van gegevens vanaf 2016
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: Niet bekend m <sup>2</sup> 2015: Niet bekend m <sup>2</sup> 2016: 698.000 m <sup>2</sup> 2017: 722.000 m <sup>2</sup> 2018: 500.000 m <sup>2</sup> Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: RWS/LAVS
2. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering provincie Zuid-Holland

Vraag	Antwoord
1. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Subsidieregeling: Asbest eraf? Zon er op! Zuid-Holland 2017
2. Wat is de doelgroep van de regeling?	Grootdakbezitters waar asbest verwijderd is of nog verwijderd moet worden, en die vervolgens ook zonnepanelen installeren.
3. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	<ul style="list-style-type: none"> <li>- totale capaciteit van tenminste 40 kWp;</li> <li>- nieuwe zonnepanelen;</li> <li>- niet meer m<sup>2</sup> zonnepanelen subsidiëren dan m<sup>2</sup> asbest verwijderd wordt;</li> <li>- zonnepanelen hoeven niet geplaatst te worden op het te saneren dak, mag ook elders op hetzelfde adres;</li> <li>- 80 € per kWp, met een maximum van € 100.000;</li> <li>- termijnen voor verwijdering asbest en plaatsing zonnepanelen;</li> </ul>
4. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren 2017 tot en met 2023
5. Wat is het totaalbudget van de regeling?	Meerjarig budget van € 850.000. Momenteel vindt besluitvorming plaats bij de provincie Zuid-Holland over ophoging van het budget.
6. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Jaarschrijven 2018 en 2019 ongeveer € 500.000 en € 300.000,-. De verwachte uitputting is dezelfde orde van grootte. Daarom vindt momenteel besluitvorming plaats over extra budget voor resterende jaren.

## Vragenlijst asbestdaken provincie Zeeland

De provincie Zeeland heeft op 7 september een vragenlijst inzake inventarisatie asbestdaken van de Vaste Commissie voor Infrastructuur en Waterstaat ontvangen.

Ten aanzien van de onderdelen I, III, IV van de vragenlijst heeft de provincie geen informatie beschikbaar.

Voor wat betreft onderdeel II, de vraag hoeveel m<sup>2</sup> asbestdak in de afgelopen vijf jaar in Zeeland is gesaneerd, kan het volgende worden geantwoord. Middels de Interprovinciale Subsidieregeling “Asbest eraf, Zonnepanelen erop” is er in de periode 2013-2016 176.071 m<sup>2</sup> asbestdak in Zeeland gesaneerd conform de opgestelde rapportage. Let wel, dit betreft dus enkel saneringen via die subsidieregeling.

Voor wat betreft onderdeel V van de vragenlijst wordt opgemerkt dat de provincie op dit moment geen subsidieregeling of fonds gericht op asbestsanering heeft.



## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Noord-Brabant

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>(Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.)</i>	m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	m <sup>2</sup>
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	m <sup>2</sup>
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	m <sup>2</sup>
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	m <sup>2</sup>
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	m <sup>2</sup>
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	

Voor Noord-Brabant als geheel is geen inventarisatie uitgevoerd en zijn daarom geen harde cijfers beschikbaar. Uitgaande van de destijds landelijk geïnventariseerde 130 miljoen m<sup>2</sup>, hetgeen geschat in de tijd is afgenomen tot circa 100 miljoen m<sup>2</sup> en het daaruit gedestilleerde subsidiebedrag van de regeling asbest eraf zonnepanelen erop hebben we in Noord-Brabant circa 1/6 deel van de asbestdaken (in 2015 22 miljoen m<sup>2</sup> en nu uitgaande van de oorspronkelijke inventarisatie afgenomen (geraamd) tot circa 17 - 18 miljoen vierkante meter). Het is heel goed mogelijk dat dit getal een onderschatting is zoals in Gelderland gebleken bij een provinciale inventarisatie.

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
-------	----------

6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	m <sup>2</sup>
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014: m2 2015: m2 2016: m2 2017: 2.500.000 m2 2018: m2
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

Deze gegevens zijn voor Noord-Brabant niet bijgehouden. Voor 2017 hebben we een indicatie uit de landelijke cijfers dat circa een kwart van de saneringen in Noord-Brabant plaatsvinden wat een getal van ongeveer 2,5 miljoen m<sup>2</sup> oplevert.

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	%
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> Inventarisatie extern <input type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  (Graag de bron van deze inventarisatie/inschatting – voor zover beschikbaar – bijvoegen)

Naar aanleiding van het rapport van de provincie Gelderland schatten we in dat tussen de 5 en 10% van de eigenaren in Noord-Brabant onvoldoende middelen ter beschikking heeft.

### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	We verwachten dat een niet al te grote toename nodig is
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	

13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	
--------------------------------------------------------------------------------------------	--

## V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

Vraag	Antwoord
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Uitvoeringsprogramma Ondersteunende maatregelen transitie veehouderij
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	Ontwikkkelende, omschakelende en stoppende veehouders. Reeds leeg staande agrarische bebouwing kan aansluiten (VAB's)
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Zie regeling
17. Wat is de looptijd van de regeling?	Jaren 2018 tot en met 2028
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	2018: 12,5 miljoen Looptijd 10 jaar

## Vragenlijst Asbestdaken in provincie Limburg

### Toelichting:

In deze vragenlijst wordt u gevraagd om zo goed mogelijke schattingen. Deze kunnen bijvoorbeeld zijn gebaseerd op uitgevoerde inventarisaties of (eigen) inschattingen. De commissie wil graag kunnen nagaan hoe ‘stevig’ de bronnen zijn waarop de schattingen zijn gebaseerd. Daarom wordt u gevraagd deze bronnen te beschrijven bij de verschillende thema’s en (indien mogelijk) rapportages hierover bij de antwoorden toe te voegen. Wanneer eventuele rapportages via openbare websites beschikbaar zijn gesteld is een link ook van harte welkom. Indien u geen goede inschatting kunt maken, kunt u het antwoord het beste open laten.

### I Te saneren oppervlak asbestdaken

Gevraagd: de meest actuele inschatting van de nog niet gesaneerde oppervlakte asbestdaken, met een indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van eerdere inschattingen.

Vraag	Antwoord
1. Hoeveel m <sup>2</sup> asbesthoudende daken moeten in uw provincie in totaal nog worden gesaneerd? <i>[Als ook het aantal percelen/gebouwen geïnventariseerd/geschat is, dan graag die aantallen voor deze vraag (inclusief a tot en met d) toevoegen.</i>	9.502.228 m <sup>2</sup>
a. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft landbouw?	Onbekend
b. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft bedrijventerreinen?	Onbekend
c. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft woningen?	Onbekend
d. Hoeveel m <sup>2</sup> hiervan betreft overige?	Onbekend
2. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	Juni 2018
3. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Inventarisatie eigen organisatie <input type="checkbox"/> <b>Inventarisatie extern</b> <input checked="" type="checkbox"/> Eigen schatting <input type="checkbox"/> Anders, nl: <input type="checkbox"/>  Inventarisatie uitgevoerd door: Readaar
4. Indicatie van eventuele onder- of overschatting ten opzichte van laatste eerdere inschatting?	Schatting totaal in 2015: 12.000.000 m2
5. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	2015

### II Gesaneerd oppervlak asbestdaken afgelopen vijf jaar (vanaf januari 2014)

Gevraagd: een inschatting van het asbestdakoppervlak dat de afgelopen vijf jaar is gesaneerd.

Vraag	Antwoord
6. Hoeveel m <sup>2</sup> asbestdakoppervlak is de afgelopen vijf jaar gesaneerd?	Onbekend
a. (Indien mogelijk) Hoeveel m <sup>2</sup> per jaar?	2014 + 2015: Onbekend 2016: 678.000 m2 2017: 882.000m2 2018: Q1 + Q2 429.000 m2
7. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	<b>Anders, nl:</b> <b>Cijfers</b> Afkomstig van RWS, foutmarge 10% exclusief particuliere saneringen waarvoor geen startmelding nodig was.

### III Financiële draagkracht eigenaren

Gevraagd: een inschatting van het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering.

Vraag	Antwoord
8. Wat is het percentage eigenaren dat onvoldoende financiële draagkracht heeft voor sanering <b>in totaal</b>	Onbekend binnen de Provincie Limburg. Uit onderzoek van de Provincie Gelderland en Overijssel blijkt dat dit 5% is. Onze inschatting is dat dit voor Limburg vergelijkbaar is.
a. eigenaren in landbouwsector	%
b. eigenaren op bedrijventerreinen	%
c. eigenaren van woningen	%
d. eigenaren van overige percelen	%
9. Wat is de peildatum van deze inventarisatie/inschatting?	
10. Wat is de bron van deze inventarisatie/inschatting?	Zie bovenstaand

#### IV Knelpunten in saneringscapaciteit

Gevraagd: mogelijke knelpunten m.b.t. de (ontwikkeling van de) saneringscapaciteit in de betreffende provincie.

Vraag	Antwoord
11. Is de beschikbare saneringscapaciteit in de provincie voldoende om per 2024 alle aanwezige asbestdaken verwijderd te hebben?	In 2016 hebben wij vanuit de Limburgse asbestbranche het signaal ontvangen dat onvoldoende gecertificeerd personeel beschikbaar was om een versnelling te realiseren. Daarnaast werd aangegeven dat binnen de Provincie Limburg geen opleidingsfaciliteit aanwezig was. Samen met partners is het asbestcentrum Limburg geopend in Horst aan de Maas. <a href="https://www.asbestcentrumlimburg.nl/">https://www.asbestcentrumlimburg.nl/</a> Zodat er meer gecertificeerd personeel opgeleid wordt en de link is gelegd naar het reguliere MBO onderwijs.  De asbestbranche heeft daarnaast aangegeven dat het verbod haalbaar is mits vraag en aanbod verspreid wordt over de periode t/m 2024. Waarbij vermeld dient te worden dat er wel zorgen zijn met betrekking tot het hijskranenverbod, Wet Natuurbescherming, financierbaarheid, gebrek aan experimenteerruimte en de complexiteit van wet- en regelgeving.
12. Zo nee, welke maatregelen worden getroffen om de verwerkingscapaciteit op orde te brengen?	Zie bovenstaand
13. Welke andere knelpunten constateert u in de (ontwikkeling) van de saneringscapaciteit?	Zie bovenstaand

#### V Overzicht van provinciale subsidieregelingen en –fondsen gericht op asbestsanering

Gevraagd:

Een overzicht van de provinciale subsidieregelingen en –fondsen, inclusief de reikwijdte ervan.

*Toelichting: onderstaande vragen 14 tot en met 19 graag voor elke individuele subsidieregeling of –fonds beantwoorden, Ook andersoortige regelingen in het kader van stimuleringsbeleid of stimuleringsregelingen gericht op vergroting van de saneringscapaciteit svp opnemen.*

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
14. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Verordening Stimuleringslening Duurzaam Thuis
15. Wat is de doelgroep van de regeling?	Eigenaar-bewoners en huurders van een bestaande woning op het grondgebied van de Nederlandse provincie Limburg
16. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigen moeten voldoen? Wat is de systematiek?	<p>Begunstigen kunnen in aanmerking komen voor een stimuleringslening (min. €2.500- max. €35.000) om stimuleringsmaatregelen te treffen aan hun woning. De stimuleringsmaatregelen moeten bijdragen aan één of meerdere beleidsdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>a. een besparing van het energiegebruik</li> <li>b. het verhogen van het aandeel duurzame energiebronnen</li> <li>c. het vergroten van de levensloopbestendigheid</li> <li>d. realiseren van de asbestsanering voor zover het als voorbereidende maatregel noodzakelijk is voor het realiseren van één of meerdere bovengenoemde doelen.</li> </ul> <p>Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) voert een krediettoets uit en verstrekt in het geval van een positieve kredietuitkomst de lening.</p>
17. Wat is de looptijd van de regeling?	<p>Datum inwerkingtreding 16-1-2017 Geen einddatum vastgesteld</p> <p>Deze regeling is de opvolger van de regeling ‘Verordening duurzaamheidsleningen Limburgs Energie Fonds’, die in 2013 is vastgesteld.</p>
18. Wat is het totaalbudget van de regeling?	<p>€ 159,1 mln.</p> <p>Verwacht wordt dat het budget dit jaar nog wordt opgehoogd met €75 mln. vanuit de EIB.</p>
19. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	<p>Budget</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>€ 3,9 mln. (7-5-13)</li> <li>€ 5 mln. (23-9-14)</li> <li>€ 10 mln. (28-7-15)</li> <li>€ 5 mln. (17-11-15)</li> <li>€ 20 mln. (28-6-16)</li> <li>€ 30 mln. (25-10-16)</li> <li>€ 10,2 mln. (31-10-17)</li> <li>€ 75 mln. (24-4-18)</li> <li>€ 159,1 mln. totaal</li> </ul> <p>Uitzetting</p>

	2013: € 2.349.101,47 2014: € 2.928.573 2015: € 14.307.454 2016: € 19.838.590 2017: € 19.990.524 2018: € 16.256.710 (tot 10-09-2018) € 75.670.954,47 totaal
--	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Vraag	Antwoord
20. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Nadere subsidieregels duurzame maatschappelijke organisaties 2017-2018
21. Wat is de doelgroep van de regeling?	a. schoolbesturen b. verenigingen, stichtingen, coöperaties en gemeenten die een gebouw (accommodatie) voor een school, sport- of vrijetijdsactiviteit, of een gemeenschapshuis beheren c. energiecoöperaties voor zonnepanelen die een overeenkomst hebben gesloten met één van de bovengenoemde doelgroepen.
22. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Begunstigden kunnen in aanmerking komen voor subsidie voor het treffen van duurzaamheidsmaatregelen. (Realiseren van de asbestsanering voor zover het als voorbereidende maatregel noodzakelijk is) Het subsidiebedrag per accommodatie of gemeenschapshuis bedraagt 25% van de werkelijke investeringskosten, conform de opdrachtverstrekking. Met een maximum subsidiebedrag van €25.000.
23. Wat is de looptijd van de regeling?	02-08-2017 tot en met 21 december 2018
24. Wat is het totaalbudget van de regeling?	€ 1.320.837,24
25. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Uitputting: € 414.373,78 in 2017 € 834.816,62 in 2018 (peildatum 10/9/18)

Vraag	Antwoord
26. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Nadere subsidieregels pilot 'Op gen Hoes'
27. Wat is de doelgroep van de regeling?	Eigenaar of huurder van de woning in de wijk Op gen Hoes te Brunssum, ten behoeve van de pilot 'Op gen Hoes'.
28. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	De begunstigen kunnen in aanmerking komen voor subsidie om collectieve asbestsanering en verduurzaming van de woningen in de wijk Op gen Hoes te realiseren. Het subsidiebedrag bedraagt maximaal 50% van de totale subsidiabele kosten voor asbestsanering en het dakherstel, met een maximum bedrag van €7.000 per woning. Naast asbestsanering en het dakherstel dient minimaal één duurzaamheidsmaatregel aan de woning gerealiseerd te worden,

	deze investeringskosten worden niet meegenomen in het subsidiebedrag.
29. Wat is de looptijd van de regeling?	4 september 2018 tot en met 30 november 2018
30. Wat is het totaalbudget van de regeling?	€ 636.500
31. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Recentelijk opengesteld

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
32. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Limburgs Energie Fonds (zakelijke sector)
33. Wat is de doelgroep van de regeling?	Initiatiefnemers die projecten wensen te realiseren en exploiteren voor of in Limburg. Het gaat hierbij om projecten die aantoonbaar en kosteneffectief bijdragen aan CO2 – reductie door energiebesparing duurzame energieopwekking, het verminderen van afval tonnages of het verminderen van het aantal vierkante meters asbest. Initiatiefnemers kunnen geen particulieren zijn, maar wel ondernemingen, non-profit instellingen, coöperaties, stichtingen en verenigingen.
34. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigen moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Het Fonds is opgericht met als doel om met leningen, garanties en participaties investeringen te stimuleren op het gebied van energiebesparing en opwekking van duurzame energie, het bijdrage aan de circulaire economie of asbest saneren in de Provincie Limburg. Minimale LEF-financiering bedraagt € 15.000 en maximaal € 12 mln. De financiering kan worden verstrekt als senior lening, achtergestelde lening of ander risicokapitaal De LEF-financiering is maximaal gelijk aan eigen inbreng (eigen vermogen plus ander risicokapitaal)
35. Wat is de looptijd van de regeling?	2013 zonder einde looptijd. Rente en aflossing die ontvangen worden, kunnen gebruikt worden om nieuwe initiatieven te financieren
36. Wat is het totaalbudget van de regeling?	€ 90 mln.
37. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	Budget voor alle fondsdoelstellingen inclusief asbestsanering 2013 € 18 mln 2014 € 18 mln 2015 € 18 mln 2016 € 27 mln 2017 € 27 mln 2018 € 90 mln

<b>Vraag</b>	<b>Antwoord</b>
38. Hoe luidt de titel van de provinciale subsidieregeling of het fonds (hierna de regeling)?	Nadere subsidieregeling coöperatieve energieprojecten 2018-2019
39. Wat is de doelgroep van de regeling?	Energiecoöperaties



40. Waaruit bestaan (samengevat) de voorwaarden waaraan begunstigden moeten voldoen? Wat is de systematiek?	Voor subsidie komen in aanmerking voorbereidende activiteiten voor een coöperatief energieproject in Limburg, gericht op energiebesparing en/of lokale duurzame energieopwekking. Een voorbeeld van een vanuit de asbestdakenproblematiek geïnitieerd coöperatief energieproject is de situatie waarbij sprake is van het opwekken van zonne-energie en van te verwijderen asbest van daken. Het beoogde energieproject voorziet erin dat de kosten voor asbestverwijdering (deels) worden terugverdiend. De daarvoor noodzakelijke voorbereidingen voor uitvoering zoals bijvoorbeeld een haalbaarheidsstudie, asbestinventarisatie en oriëntatie op asbestverwijderaars vallen onder “voorbereiding van het energieproject”.
41. Wat is de looptijd van de regeling?	3 maart 2018 t/m 28 februari 2019
42. Wat is het totaalbudget van de regeling?	€ 400.000
43. Wat is het jaarlijkse budget en de jaarlijkse realisatie/uitputting van de regeling? (indien mogelijk uitsplitsen per kalenderjaar)	€ 400.000 is voor de looptijd van de regeling. Verwachte uitputting naar rato is € 333.000 over 2018. Hiervan is een fractie t.b.v. de voorbereidende werkzaamheden op asbestverwijdering. Tot dusver komt 4,7% van deze kosten voor rekening van asbestonderzoek.





